

A JÓSVAFŐI SPORTSZÁLLÓ FELAVATÁSÁRA.

Irta: dr. Cholnoky Jenő.

A világ legnagyobb és legérdekesebb barlangja a mienk. Mi magyarok mindig túlságosan szerények és nagyon rossz üzletemberek voltunk. A magyar nemzet a honfoglalás óta annyi értékkel gyarapította az emberiség szellemi kincstárát, hogy ebben a tekintetben semmiféle más nép nem vetekedhet velünk. Mi hoztuk be Európába a kengyel és lópatkó használatát s ezzel átalakítottuk az európai harcászatot. Mi hoztuk be a fehérnemű viselését, a szappant, a kötést, a horgolást, a nemezkészítést, a finom bőr készítését, a rámás csizmát, a görbe kardot, mi létesítettük az első alkotmányos államot Európában, mert Szent István alkotmányt adott a nemzetnek, az Arany Bulla ezt csak megerősíti. A magyar humanizmus és lovagiasság előfutárja a renesszánsz humanitásának. Nálunk nem volt vallási fanatizmus, nem volt gyűlölet, csak emberszeretet és jóakarát s ez tartotta fenn nemzetünket, ez olvasztott bele nemzetünkbe annyi idegen eredetű hazafit.

Magyar bányászok találták föl a nyomkarimás kereket s magyar bányászok tanították meg erre a newcastlei angol bányászokat, tehát a vaspálya fölfedezője és első építője magyar ember volt. Magyar kocsigyártó találta föl az olyan négykerekű kocsit, amelynek első tengelye függőleges tengely körül elfordulhat, tehát a kocsival fordulni lehet. Kocson, Komárom-vármegyében találták föl ezt a zseniális szerkezetet, amivel az egész közlekedést átalakították, úgy, mint ahogy később a vasutak is korszakalkotó átalakulást okoztak. Kocsinak nevezik az ilyen járművet s ezt a nevet vette át minden más európai nemzet. A kocsí rúgója, a hintáló is ugyanonnan származik s azért nevezik a rúgós kocsit hintónak.

Hazánkba menekültek azok a külföldi tudósok, akiket a fanatizmus üldözött, mert itt nem kérdezték senkinek a vallását. A vallási ellentéteket hazánkban nem a magyarok szították! Regiomontanus, Mátyás király könyvtárosának tanítása szerint készítette Lázár diák az első, pontos helymeghatározásokkal készült ország-térképet. Honterus és Pesti készítették az első nyomtatott térképatlaszt, amely szakított a ptolemaioszi világrendszerrel. Nálunk volt egyike a legelső állami nyomdának, Budán. Mátyás király könyvtára, a Corvina a renesszánsz idők legnagyobb és legszebb könyvtára volt. Később a tudományok és művészetek terén is a magyarság létszámának megfelelő arányban mindig a legelső sorban jártunk. Még a földrajzi fölfedezésekben is aránylag igen nagy eredményekkel vettünk részt.

De minderről mi mindig hallgattunk. Nem hivalkodtunk, nem dicsekedtünk, hanem szerényen, igazi úri öntudattal hallgattuk mások ugyancsak hangos dicsekvéseit és hazudozásait.

Ugyanígy hallgattunk azokkal a természeti kincsekkel is, amelyeket a jó Isten olyan bőven hintett el hazánkban. A Balatont csak a múlt század utolsó éveiben fedezték föl, azóta kezdődik ennek a világraszóló, remek tónak a kultusza. Nem dicsekedtünk a Felvidék és Erdély annyi nagyszerű látnivalójával. Ha élelmesebbek lettünk volna, már olyan idegenforgalmunk lehetne, amely a nemzet gazdasági életét lényegesen felfokozná és a sok idegen az itt gyűjtött tapasztalatok alapján egészen másként ítélte volna meg a magyarságot s a Scotus Viatorokat alighanem elhallgattatták volna.

Elhanyagolt természeti kincseink közé tartozik az Aggteleki Cseppköves Barlang is. Olyan nagyszerű ez a barlang csodálatos hálózatával együtt, hogy ha élelmesebb nép kezében volna, messze felülmúlná az adelsbergi, ma postumiai barlang idegenforgalmát. A postumiai barlangnak évenként 100—150.000 látogatója van s majdnem milliós bevételével nemcsak a barlangot tartja fenn legpazarabb pompával, hanem még tudományos társaságokat is pénzel és támogat.

Pedig a postumiai barlang csak egyszerű terrasz-barlang. Nincsen benne patak, nincsen benne árvizes szakasz, csak száraz, elhagyott nagy, átmenő folyosó, csak cseppkőképződményei felségesen szépek. De az Aggteleki barlangnak van olyan szakasza, amelyben állandóan folyik a földalatti patak, van olyan része, amelyet csak az árvíz önt el s végre vannak olyan részletei is, melyek már állandóan szárazak,

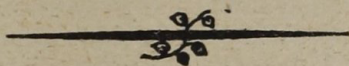
eltekintve a csepegéstől. Ezért a barlangfejlődés minden fokozatát észlelni lehet benne s a változatosság olyan nagyszerű, hogy ezzel messze felülmúlja itáliai testvérét. Ezért lehetett a barlang egyik ágát előnteni úgy, hogy tő borítja az óriási üreg fenekét és csónakon ülve szemlélhetjük az alvilági sziklatemplom csodálatosan tüköröződő, óriási boltozatait. Van aztán olyan részlet, ahol csobogva fut mellettünk a napvilágról idekerült, kristálytiszt patak, mintha igyekeznék minél előbb ismét kijutni a napvilágban ragyogó virágos rétre, a halál birodalmából az élet kacagó színpadára. A patak aztán eltűnik, ismeretlen réseken át alacsonyabb szintre kerül s ott folytatja útját, míg végre a jósvafői forrásokban ismét előkerül.

Ahol a patak eltűnik, azon alul olyan szakasza következik a barlangnak, amelyben csak az árvíz jár, de ez aztán mennyezetig meg tudja tölteni az üreget s ezért ott cseppkövek nincsenek. Azok az ágak azonban, amelyeket az árvíz már nem érhet, azokban a cseppkőképződésnek olyan remek példáit látjuk, amilyenek a postumiai barlangban is alig vannak.

Amikor ott járunk, lenn az üregekben, mélyen meghat bennünket az a gondolat, hogy ezeket az üregeket a víz mosta ki. Valósággal molekulánként hordta el a mészkőanyagot. Mert ha a patak minden cseppje csak egy milliomodrész milligrammot is ragad föl, a sok ezer év óta átfolyó patak minden másodpercben néhány milligramm anyagot szállít el s ez évezredekken át kiszámíthatatlan, rengeteg mennyiséget, a milligrammnak kvinkvagintillióit ($1000,000^{50}$) jelenti s a rettenetes üregcsoport óriási méreteit megérthetjük. De mennyi tenger idő folyt el azóta! Még nem volt ember Európában, amikor a barlang kezdett kialakulni, pedig az ősember már mintegy 300.000 éve él itt, kezdetleges kőszerszámokkal védve magát az őszállatok ellen. És azóta a patak állandóan dolgozik. Molekulát molekula után ragad föl s bővíti a sziklafolyosót. Ahol már eléggé kibővült, ott meg a cseppkövek képződnek szintén olyan lassú, de állandó folyamattal, mint ahogyan az üregek kivájása történt. Számításunk szerint egy egyméter magas, rendes méretű kőgyertya (sztalagmit) fölépüléséhez mintegy 8000 esztendőre van szükség. Azok a kőcsapok és kőgyertyák tehát már a kőkorszakban jókorák voltak s azóta folyton épültek, fejlődtek. A kő- és bronz-korszak embere csak néhány száz méterre jutott be a barlangba, tovább alig hatolhatott s a több mint 20 km hosszú barlang legnagyobb része ismeretlen volt az ősember előtt. A barlang nagy részének örök sötétségében, soha ember nem látta mélységekben csepp-csepp után hullott s épültek a gyönyörű képződmények. A kőgyertyák lassankint összeértek a fölöttük levő kőcsapokkal (sztalaktit) s pillér lett belőlük. A 13 vértanú termében tizenhárom ilyen óriáspillér áll. Hallották ezek talán a népvándorlások fegyvercsörgését, talán lehatolt addig a honfoglaló magyar vitézek lovainak patkó-csattogása, talán meghallották a letelepült magyarok ajkán felcsendülő aratódalt, bizonyosan örültek neki. Aztán rémes eseményekről szereztek tudomást. A mongolok elől menekülő bujdosók tévedtek a barlangba s egy egészen eltévedt ember fáklyája először szórta szét a fény sugarát a több százezer esztendő üregekben. Az első fény! De nem sokáig tart! A fáklya leégett az eltévedt menekült teljes sötétségben, jajveszékelve roskadt össze. A kőbálványok csodálkozva nézték s szomorúan mondták egymásnak, hogy milyen rosszak az emberek! Hogyan üldözik, gyilkolják egymást! Ilyenféle benyomásokat szerezhettek a török idő alatt is. De aztán hosszú békesség következett s végre megjelent a természet szerető, a békésen beható turista s fényes lámpásával rávilágított a tizenhárom gyönyörű kőkolosszusra. Hogy örültek neki. De aztán lassankint elszomorodtak, hogy íme, hogy elhanyagolják a természetnek ezt a csodás alkotását!

Szerencsére felébredt nemzetünkben is az öntudat, kezdjük megbecsülni azt, amink van. Az Aggteleki Cseppköves Barlang nagyszerűségei fel vannak fedezve s megindult a feltárás és berendezés nagy munkája. Annál inkább kötelességünk volt ezt megkezdeni, mert hisz a barlangképződés és a vele összefüggésben álló karszt-jelenségek komoly, szigorú, tudományos alapjait magyar kutatók vetették meg. Magyar tanulmányok derítették ki az összes, eddig rejtélyesnek látszó tünetnyeket s ezen a téren is messze eléje kerültünk a külföld tudósainak. Ha eljön egyszer az epedve várt béke, büszkén fogjuk mutatni a világ legnagyobb és legérdekesebb barlangját az idegeneknek s ide jönnek majd tanulni azok, akik azelőtt azt hitték, hogy náluk többet tudni már nem is lehet a barlangok kérdésében.

Az idegenek azonban csak akkor fogják sűrűn látogatni a barlangot, ha kellő kényelemmel találkozhatnak itt. Erre elő kellett készülnünk. A most felavatandó sportszálló biztosítja a kényelmet, biztosítja a nagy idegenforgalmat, ezzel biztosítja a barlang tüzetes tudományos tanulmányozását, ez pedig hozzájárul ahhoz, hogy a magyar szellemi fölényt, a nemzetünk lelkében rejlő, hatalmas erőket mindenütt elismerjék s tisztelettel és szeretettel bánjanak velünk s többé ne legyünk áldozatai ellenségeink hazudozásainak!

A MTE ÉLETE 1943-BAN.

DR. DÉKÁNY MIHÁLY FŐTITKÁRI JELENTÉSE.

Ötödik éve tombol a világtörténelem legnagyobb háborúja és egyre közelebb sodródik határainkhoz. Ma már mindenki tisztában van azzal, hogy számunkra ez a háború a létért és nemlétért folyik, katonának és honvédnek kell lennünk mindnyájunknak s azok is vagyunk, akár a harctereken, akár a munkapad, vagy íróasztal mellett. Legelső gondolatunk mégis azokhoz kell, hogy szálljon, akik fegyverrel a kezükben harcolnak a drága magyar földért, a nemzet megmaradásáért, mindnyájunk életéért. Az Isten áldása kísérelje harcukat és áldja meg fegyvereiket. Legelső megemlékezésünk pedig azoké, akik már eddig is feláldozták életüket a hazáért, de akiknek hősi emlékezete örökkön fog élni. Az ő példájuk, az ő önfeláldozásuk, az ő szent emléküik ad mindnyájunknak erőt a további küzdelemre. *Dr. Brém György, Cziglényi József, dr. Greck Lajos Tibor, Ijjas János, Kovács István és Majthányi István* azok a hősi halált halt társaink, akik már vándorlásaikat az örök túraterületeken végzik, a heroszok megszentelt erdőiben bolyonganak és akik már elérték a minden földi hegycsúcsnál magasabb ormot, a megdicsőülés szent hegyét.

A háborús időnek megfelelő katonás rövidséggel kell most nekem is beszámolnom egyesületünk múlt évi működéséről és jelenlegi helyzetéről. — A sportok üzése és a sportélet fenntartása a háború ellenére is, sőt éppen ezért, *honvédelmi érdek*. Kinyilvánította ezt legutóbb az *Ifjúság Honvédelmi Nevelésének és a Testnevelésnek Országos Vezetője is*. Fokozottabban áll ez a megállapítás éppen a mi sportunkra, a természetjárásra, mert ez nevel szívsós, a fáradsalmakat tűrni tudó honvédeket, a szabad természetben tájékozódni képes, a térképeket ismerő járőröket és a Kárpátok vad sziklavilágával is megbirkózni tudó hegyivadászokat. És még sincs egyetlen sportág sem, melynek üzése elé annyi akadály tartosulna, mint éppen a természetjárás elé. Szabad legyen ezek közül csak példaképen rámutatnom a közlekedés nehézségeire és fáradtságos voltára,

minden utazási kedvezmény teljes szünetelésére, mint amelyek a minél változatosabb és távoli vidékekre rendezendő túrák tervezését lehetetlenné teszik. A természetjárás segédeszközeinek legfontosabbikát, a túrabakkancsot beszerezni ma teljes lehetetlenség, és ez nemcsak új turisták bekapcsolódását akadályozza, de lassan letéteti a vándorbotot a régiekkel is. Nem kell bővebben ecsetelnem azt sem, hogy a túraélelmzés megoldása milyen nehézségekkel jár.

A Magyar Turista Egyesületbe tömörült természetjárók diadalmas élniakarásának bizonyítéka az, hogy a háború okozta eme nehézségek ellenére is egyesületünk múlt évi életének keresztmetszete alig mutat hanyatlást az előző esztendőkéhez képest. — Az egyesületi élet irányításánál két szempont vezette egyesületünk vezetőségét: az egyik az, hogy a gyakorlati turistáskodást lehetőleg továbbra is a régi színvonalon megtartsa; a másik pedig az, hogy egyesületünk hatalmas anyagi és erkölcsi erőit maradéktalanul átmentse a háború viharain egy szebb magyar jövőbe.

A *kirándulások* és azok résztvevőinek száma az előző évekhez viszonyítva — az osztályok kirándulásait is figyelembe véve — általában 11%-tól 28%-ig terjedő csökkenést mutat, de magánál a központnál nem éri el a 20%-os visszaesést. Az egyénileg végzett, úgynevezett nem hivatalos túrák a fenti kiszámításban nem foglaltatnak benn, és így természetesen a hosszabb nyári, túlnyomórészt Erdélybe, vagy Kárpátaljára irányult szabadságtúrák sem. Az egész vonalon észlelhető visszaesést azonban a fentebb is ismertetett és mindenki előtt tudott körülmények teljesen érthetővé teszik.

A kirándulások legkimagaslóbb eseményei a *Mátyás király-emléktúrák* voltak. A Szövetség kezdeményezésére megindult mozgalomból egyesületünk a magyar turistaéletben elfoglalt elsőrendű helyzetéhez képest vette ki részét. A megrendezett 143 Mátyás-túrából 40-et (28%) rendezett a MTE, a 2208 szervezett turista résztvevőből pedig 662 (30%)